

KAJ SO NORICE?

Norice ali vodene koze so zelo nalezljiva otroška bolezen, za katero je značilen srbeč mehurčast izpuščaj trupa in lasišča, ki ga lahko spremlja slabo počutje in povišana telesna temperatura.

KAKŠNI SO KLINIČNI ZNAKI BOLEZNI?

Pred pojavom značilnega mehurčastega izpuščaja se lahko pojavijo nekoliko zvišana telesna temperatura in slabo počutje.

Prvi vodeni mehurčki se večinoma pojavijo na trupu in glavi, nato pa se razširijo po celem telesu. Na dlaneh in podplatih izpuščaja ni. Sprva se na koži pojavi rdeč madež, iz njega se naredi izboklinica, ki se nato napolni v nekaj milimetrov velike mehurčke. Le-ti so obdani z blago rdečino. Mehurčki se po nekaj dneh posušijo, pokrijejo s krasto, ki nato odpade. Pet do sedem dni se tako pojavljajo nove spremembe – novi zagoni, hkrati z že prisotnimi spremembami.

Obdobje zagonov lahko spremlja povišana telesna temperatura. Nastale kožne spremembe so večinoma srbeče.

Če so mehurčki napolnjeni tudi s krvavo tekočino, govorimo o hemoragičnih noricah.

Pri osebah, ki imajo okvarjeno imunsko obrambo, se lahko mehurčki zlivajo v velike bule (bulozna oblika noric).

KAJ POVZROČA NASTANEK VODENIH KOZ?

Povzročitelj bolezni je virus iz skupine herpesvirusov imenovan Virus Varicella Zoster (VZV). Edini gostitelj je človek. Bolezen je zelo kužna, saj zbolijo 90 % ljudi, ki so izpostavljeni okužbi.

KAKO SE BOLEZEN PRENAŠA?

Virus se prenaša kapljično s kihanjem ali kašljanjem po zraku ali neposredno z rokami. Okužena oseba izloča virus v izločkih zgornjih dihal že 2 dni pred pojavom mehurčkov ter vse dokler se vsi mehurčki ne posušijo. Prenos je možen tudi z dotikom mehurčkov, saj so v vodeni tekočini prisotni številni virusi. Prenos preko predmetov je manj verjeten.

KOLIKO ZNAŠA ČAS PO OKUŽBI DO POJAVA BOLEZNI (INKUBACIJSKA DOBA)?

Inkubacijska doba znaša med 10 in 21 dni. Posamezniki največkrat zbolijo 14 dni po izpostavljenosti okužbi. Najdaljša znana doba inkubacije je 1 mesec.

KJE VSE SE LAHKO POJAVIJO VODENI MEHURČKI?

Najbolj značilna mesta pojava vodenih mehurčkov so: trup in lasišče, obraz, okončine (roke in noge), spolovilo ter ustna votlina. V povprečju nastane 200-500 mehurčkov.

KOLIKO DOLGO TRAJA BOLEZEN IN KDAJ OSEBA NI VEČ KUŽNA?

Bolezen ponavadi traja 5 do 10 dni. V tem času mora biti okužena oseba doma, ker s tem preprečimo širjenje bolezni. Ko so vse spremembe posušene, oseba ni več kužna.

KAKŠNI SO UKREPI, KO IMA OTROK NORICE?

Če otrok nima pridruženih bolezni, je zdravljenje le simptomatsko. Otrok mora počivati, uživati dovolj tekočine. Če ima povišano telesno temperaturo, bolečine v ustih (zaradi izpuščaja) ali glavobol, ga zdravimo s paracetamolom. Pri noricah se odsvetuje zdravljenje z nesteroidnimi antirevmatiki (ibuprofen). Za ustrezno nego kože se priporoča vsakodnevno tuširanje.

Kožo je potrebno dobro posušiti brez drgnjenja. Kapanje, nanašanje mazil ali tekočega pudra na kožne spremembe se odsvetuje, ker s tem povečamo možnost za bakterijsko okužbo kože.

Za lajšanje srbeža lahko uporabimo sistemske antihistaminike.

Ne pozabi!

KAKŠNI SO MOŽNI ZAPLETI IN KDAJ SE MORAMO ODPRAVITI K ZDRAVNIKU?

Najpogostejši zapleti so bakterijske okužbe kože in vdor bakterij v kri (bakteriemija). To se kaže z večjo rdečino okoli spremembe (mehurčki ali kraste), oteklino in gnojno vsebino v mehurčkih. Pojavi se visoka vročina z mrzlico in poslabšanje splošnega počutja. Potrebno je zdravljenje z antibiotikom, včasih tudi sprejem v bolnišnico.

Med možnimi zapleti bolezni so tudi pljučnica, nekrotizantni fasciitis, prizadetost centralnega živčevja (encefalitis, cerebelitis, mielitis, Guillain-Barrejev sindrom) ter druge imunsko pogojene reakcije.

ALI SO POZNANI DEJAVNIKI TVEGANJA ZA HUJŠI POTEK BOLEZNI?

Večina opisanih zapletov se pojavi pri predhodno zdravem otroku. Pričakovano hujši potek bolezni je poznan pri odraslih, nosečnicah, osebah z oslABLJENIM delovanjem imunskega sistema (rakava obolenja, zdravljeni s kemoterapijo, kortikosteroidi, po transplantaciji,...), kroničnih boleznih pljuč in kože ter pri novorojenčkih, katerih mame še niso prebolele noric. V takem primeru je potrebno zdravljenje s protivirusnimi zdravili in neredko tudi hospitalizacija.

Če ima vaš otrok prisotne dejavnike za hujši potek noric se je priporočljivo ob kontaktu z noricami ali ob prvih znakih noric posvetovati z zdravnikom, ki se bo odločil o morebitnem zdravljenju.

ALI LAHKO OTROKA ZAŠČITIM PRED NORICAMI?

Obstaja zelo učinkovito in varno cepivo proti noricam, ki ga lahko uporabimo pri otrocih starejših od enega leta. Otrok je cepljen z dvema odmerkoma cepiva in tako pridobi doživljenjsko zaščito.

Literatura:

1. Sharland M., Cant A., Shingadia D. Manual of Childhood Infections (Oxford Specialist Handbooks in Paediatrics). The blue book (3 ed.). The Royal College of Paediatrics and Child Health 2011.
2. Tomažič J., Strle F. Infekcijske bolezni. Ljubljana: Združenje za infektologijo, Slovensko zdravniško društvo, 2014.

Pripravil: Denis Baš, dr. med., spec. ped.